

[illegible]

א מִשְׁנֵה עֲדֻמִּים לִי
וְכַרְכִּי יוֹסִי וְרַבִּי
שְׁמִעוֹן בִּמְקֻמֹּת
הַגִּּמְרָא שֶׁב־לִי

[*] יִעָרֵב קִיּוֹם עַל הָאָרֶץ. הַנִּקְבִּים מִן הַמַּלְכִּיּוֹת יִיטֵּן חֹלֶק בָּהֶן. וְעַתָּה
מִשְׁוִית בִּידֵּי אֲפֻרָּם סִימֹן גַּם מִשׁ בִּנְיָן הָאֵל וּמִשׁ וְאִפְסוּ דָּבָר קָטָן
עָלֶיךָ תוֹסֶפֶת שְׂבִיחַ. עַתָּה לְעֵיל סִימֹן רַחֵם שְׁלֵכֵיכֶם מִשְׁמַע לְהַקְשִׁי. וְעַתָּה
בְּכִדְיָיִסֶּךָ מִשׁ בָּהֶן:

* **אָבֶל** אַם עֶרֶב וְכוּ'. אַרְמִינן בְּשֶׁמֶח דָּף לֵד, דְּבִר שְׁלִים בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּרִיבֵי יְהוּדָה מִתְחִיל בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּרִיבֵי יוֹסֵי, וְלִפִּי זֶה אִם הֵיחָד הַעֲרֹב זָמֵן בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּרִיבֵי יְהוּדָה וְנֹאכַל זָמֵן בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּרִיבֵי יוֹסֵי, כִּנֵּה מִשְׁחָה וְנֶשֶׁךְ, דְּלִבֵּי יְהוּדָה חֲבִי אָבֶל בְּלִילָה לְרִיבֵי יוֹסֵי חֲבִי תַחַח בֵּינֵם:

* **אָבֶל** אִם לֹא הָיָה לוֹ חֻקֹּת בְּשֻׁרָת וְכוּ'. עֵץ בְּבֹאֵר הֶעָרָא, דְּמִקְדָּוָה הָיָה מִתָּא דְאַרְמִינן בְּעִרְכֵּין לִיו אָבֶל עֶרֶב בְּהוֹמָה סִפֵּס טְהוּרָה

שָׁת: (ד) **עַל תְּנָא**, וְכֵלָא בְּרָקָה, בְּרַב־יִרְסָף בְּסִימָן תַּחְבּוּ: (ה) **הַפֶּת**, (ו) שְׂאֵם יֹאמֵר עַל פֶּת אַחֵר, יִצְטָרֵךְ לְשַׁמֵּר גַּם הַפֶּת תְּרַאשׁוּן־עֲרֹבֵיו, וְצִירָךְ שִׁיתַּחֲבִים עַד קְנִיטָת שָׁת: (ז) **בְּשִׁנֵּי יָמִים טוֹבִים** (ח) **וְעַן לִקְדָּן סִימָן תַּחְבּוּ**, דָּשֵׁם מְבֹאֵר דְּאִשּׁוּר בְּתַחַח עֲרִיבֵיהֶן תַּבְשִׁילִין: (ב) **ב' (ט) מְצַרְבִּין אוֹתָם בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת**, עֵץ לְעִיל ס' (י) **וְאִפְלוּ אִם בְּכָר וְכוּ'**, רִצְחָה לוֹמֵר, שֶׁכֵּבֵר קָפֵל עָלָיו (ס) קִדְּ (יא) **וְיֵשׁ אוֹסְרִים אִם קָפֵל וְכוּ'**, וְלִדְרִיחוּ אִשְׁטֹר מִפְּנֵי הַקֶּלָּה, עָלָיו בְּפִרוּשׁ, חֲמֹד בְּכָר זֶה יִתֵּר זָמֵן בִּין־הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּאִתָּא מִמֶּה שֶׁמְצַרֵּר לְדִמָּא בְּדַעְיָה יוֹ, וְעַן לְעִיל בְּסִימָן וְסִפֵּר ד' בְּבֹאֵר חֲלָל עֲשֻׂהוּ שְׁלִים לְעֹרֵב בְּשִׁבְלִין: (יד) **אֲנִי וְשֹׁאֲבִים אוֹתוֹ לִילָה, וְכֵן** הָיָה נֶעֱשֶׂה שְׁלִים בְּצַד שְׁנֵיהֶם וְסוֹתָרִין אִילוּ לֵאלוּ, מְקַל מְקוֹם בִּי מִשִּׁים וְסִפֵּקָא דְרַבְנָן לְקַלָּא [גְּמָרָא:] (טז) **אָבֶל אִם עֶרֶב וְכוּ'**, דְּהִינֵה, לְעִנְיָן הַחֲדָה לְשׁוּבָה כִּילוּ

(ב) מַגִּיד־מִשְׁנָה: (א) רָשִׁי׃ (ב) כֵּן מִשְׁמַע סִסְתִּימַת הַפְּסָקִים. וְלֹא אִמְרִינָן דְּהִינֵּן מִסְבָּא בְּצִרְב־שִׁבְתָּ וְלֹא אֲתִמּוּל הֵהּ קִדְשׁ, אוֹ שְׁלִמְהָ בְּיוֹם־שִׁבְתָּ וְהֵהּ יוֹם־טוֹב וְהֵם הוּא חַל לֹא יִהְיֶה מִשְׁכַּחַת דְּהִיא דְּבִרְתָּא כִּי אִם בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שִׁיּוֹם אֶחָד הוּא אֲתִמּוּל. וְדוּמָא דְּקִלְקִינָן לְהֵינִי בְּכִין־הַשְׁקָשׁוֹת מִשּׁוּם סִפְקָא: (ג) וּבִפְרָק־מִגְרִים מַעֲדָר דְּהֵהּ דְּיִצְחָק לְמִיתָ בְּיוֹם חֲמִישִׁי׃ גַּם בְּשִׁבְלִי יוֹם־טוֹב שְׁנִי וְהֵהּ יוֹהֵי, שְׁתִּיקָה מִפְּרִי לְטַלְטֵל כְּלִים לְהוֹצִיא׃ מִחֲצֵר לְחֲצֵר וְאִף שְׁלֹא לְצִרְקָה הָיוּ כְּלָל בְּיוֹם שְׁנִי, וְהֵמָּה יוֹם־חַל אִם הָיוּ חַל אִם מִיתָ בְּשִׁבְלִי מִחֲרִי וּבְשִׁבְלִי שִׁבְתָּ וְאִם הָיוּ קִדְשׁ אִין בְּדִבְרֵי כְלָמָא׃ וְלִמְהָרָ בְּיוֹם שְׁנִי יִמְרָר יֵאָמֵר יֵאָמֵר אֲתִמּוּל הֵהּ קִדְשׁ אִם מִיתָ הֵם לְצִרְקָה שִׁבְתָּ׃ (ד) אֲתִרְוִינִים: (ה) כֵּן מִנְּחָב מִרְאָתָּ רַבְנֵי מִסְמְרִיהָ שְׁהֵיבָא בְּפִרְדִּיכִּי׃ עֵינִי שָׁם: (ו) כֵּן מִנְּחָב מִסִּימָן רַטָּא סִפְרֵי דְּרַב־מִסִּימָן וְגַם סִפְרֵי בִּי בְּמִנְּחָא׃ (ז) דְּלֹא הֵהּ יוֹדֵעַ שְׁרַעַע אֲחַת הֵהּ הַצֵּרֵב קָם אֶחָד שְׁבִרֵי הַתְּחִיל לִמְן בִּין־הַשְׁמָשׁוֹת, אִם אֲפִלּוּ יוֹדֵעַ בְּנִדְאִי שְׁתִּבְרָא בְּשִׁנְרָ גַּם־כֵּן בְּשִׁרִי, כִּדְלִיל לִכְסִימָן שְׁבִרֵי הַתְּחִיל׃

הלכות שבת כיומן שצג שצד

ביאורים ומוספים

סימן שצג

דין עירוב ביום-טוב שחל בערב-שבת ודין בין השמשות לערב

[משנ"ב ס"ק א]

מפני שנקראה ממתקן ביום-טוב לצורך מחר.

(1) טעם נוסף כתבו החת"ם (עירובין לח, א ד"ה ורבי אליעזר), שאסור לעשות כן משום הכנה, שמבין מיום טוב לשבת היתר טלטול.

[משנ"ב ס"ק ב]

ואם שבת נערכה, יש להסתפק אם מהני.

(2) ואם חל יום טוב שני בערב שבת ושבת ויערב, כתב הכף החיים (ס"ק ב) שאם לא ידע שאסור לערב ויש איזה צורך ברבר, חל העירוב, שכיון שאנו בקיאים בקביעות החודש, ויום טוב שני אינו אלא תקנת חז"ל, וגם העירוב הוא תקנת חז"ל, יש להקל בדיעבד.

[משנ"ב ס"ק ג]

יצטרף לשמור גם הפת הראשון.

(3) טעם אחר אחר כתב הט"ז (ס"ק ג), שמצוה מן המובחר לערב באותה הפת, שכיון שנגשתה בה מצוה אחת, ראוי לעשות בה מצוה אחרת. והתוספת שבת (ס"ק ב) הקשה, שהרי יש כאן רק מצוה אחת, או ביום טוב ראשון או ביום טוב שני, ותרץ, שכיון שמתכוין לעשות בה מצוה, הרי גם זה נקרא מצוה. והכף החיים (ס"ק ו) ביאר את כוונת הט"ז, שהואיל והתחיל לעשות בפת זו את המצוה, ראוי שיגמרה באותה הפת.

[משנ"ב ס"ק ד]

אפילו אם הניח עירובי תבשילין.

(4) ובא להוציא בזה מדעת האור זרוע [חובא בהגהות אשר"י ביצה פ"ב ט"ז], שסובר שאם הניח עירוב תבשילין מותר לערב עירובי חצרות ביום טוב. והטעם שאין מועיל לזה עירוב תבשילין, כתב במשנ"ב לקמן (כ"ו תקכח ס"ק ג) שאין מועיל עירוב תבשילין אלא לתקן את צורכי הסעודה, אולם בשעה"צ לקמן (ס"י תרסו ס"ק ו) צ"ח לדברי הרעק"א, שצידד להלכה שמועיל עירוב תבשילין גם לענין טירחא של חיפוש בספר תורה מיום טוב לשבת, וכתב שב הרעק"א שלדעת המג"א לא מועיל לזה עירוב תבשילין, כיון שאין דבר זה מצורכי הסעודה, וראה עוד בגליון הרעק"א (ס"י שב על מג"א ס"ק ו).

[משנ"ב ס"ק ה]

מערבין אותם בין השמשות.

(5) ולכתחילה, כתב לעיל (ס"י רסא ס"ק יא) שיותר לא להתאחר, אלא יניח עירובי חצרות קודם בין השמשות, וכן כתב בביה"ל לקמן (כ"י שצד ס"ב ד"ה ויכול).

עוד כתב במשנ"ב (שם), שאם מערב בבין השמשות יכול גם לברך. ובשו"ת נודע בשערי (סוף ס"ו ו) הסתפק בזה, ונשאר בצ"ע, וכן הכף החיים (ס"י שסו ס"ק קלח) הסתפק בזה, ומי"מ את הנוסח של יבחרין עירובא וכו', כתב הערוך השלחן (כ"ה) שבדאי צריך לומר.

ואם מסופק אם עדיין בין השמשות או שכבר חשכה, כתב בביה"ל לעיל (ס"י רסא ס"א ד"ה עירובי חצרות) שיותר לא

לברך, ואף על עצם העירוב יש לעיין בדבר, וכתב שלכאורה צריך להחמיר.

[משנ"ב ס"ק ו]

אפילו הכי ע"י.

(6) ובטעם הדבר כתב הבית מאיר (ס"ב), משום שעירוב הוא רק מדרבנן, ובין השמשות ספק הוא, וספק דרבנן לקולא. וחקשה, שהרי לדעת רוב הפוסקים תוספת שבת היא מדין תורה (כמבואר לעיל ס"י רסא ס"ק יט), ואם כן זמן זה אינו ספק, חידוש, שקניית העירוב אינה תלויה בזמן תוספת שבת, אלא בעיקר בניית השבת.

[שעה"צ ס"ק ה]

כן מוכח מנא"ת רבנו שמו"ה שהובא במדקדק.

(7) שהביא שם (שבת ס"י רצ) שרבו יואל ורבנו שמריה הוכיחו שמותר לערב עירובי חצרות בספק חשיכה גם לאחר עניית ברכה, שהרי בזמן המשנה היו מקבלים שבת בתקיעת שופר קודם חשיכה שהיו מוסיפים מחול על הקודש, ואף על פי כן שנינו שבספק חשיכה מערבין עירובי חצרות, וכמו כן אפשר לערב בספק חשיכה לאחר עניית ברכה.

[משנ"ב ס"ק יא]

וטעמם, דכיון שקבל עלינו כפרוש, חמור דבר זה יותר מן בין השמשות דאח"כ מ"ל א.

(8) והבית מאיר (ס"ב) הקשה בשם שו"ת חכם צבי (ס"י יא), כיצד יתכן שתוספת שבת שהיא רק איסור עשה תהיה חמורה יותר מבין השמשות שהוא ספק איסור סקילה, ותרץ הבית מאיר, שלענין הנחת עירוב שאיסורה משום שבות, נחשב בין השמשות רק ספק דרבנן, ואילו תוספת שבת היא דאי דאורייתא [לדעת רוב הפוסקים, כמו שנתבאר בשו"ע לעיל ס"י רסא ס"ב] ואיסור שבות אסור בו בודאי ולא בספק, אמנם כתב, שתרץ זה אינו, שהרי לדעת רוב הפוסקים חובב תוספת שבת מן התורה הוא להוסיף קודם השקיעה לפחות משהו, תמצא שבין השמשות אף שיש בו איסור עשה דאי וספק איסור סקילה, מי"מ לא נזכר בו על שבות, כל שכן שלא נזכר בתוספת שבת בעוד היום גדול שאין בה אלא עשה בלבד.

[משנ"ב ס"ק יב]

וצ"ח לעיל בסימן רסא סעיף ד בבאור הלכה דבפר המתחיל אין מקריבין.

(9) שהקשה שם שהשו"ע סתר את דבריו, שכאן הביא את דעת המתירים בסתם ואת דעת האוסרים בשם יש אומרים, ונראה שפסק בדעת המתירים, ואילו שם פסק שלא לערב אחר עניית ברכה אף על פי שעדיין יוב הוא. הביא שריים מהאחרונים תירצו שבאין מדובר ביחיד שקיבל עליו שבת, ובוה פסק מדעת המקילים שמותר לערב בספק חשיכה, מה שאין כן לעיל מדובר שהציבור קיבלו עליהם שבת שדינם חמור יותר, ולכך אין מערבין. תירץ אחר כתב הדגול מרבבה (על הגליון שם), שכאן מדובר שקיבל בפירוש תוספת שבת, ואם כן לא קיבל על עצמו אלא איסור עשה ולכך יש להקל באיסור שבות, מה שאין כן לעיל מדובר שקיבל שבת בעניית ברכה, שכן הסתם קיבל על עצמו קדושת שבת ממש, המשך במילואים עמוד 35

מילואים הלכות שבת סימן שצא המשך מעמוד רנח

הראש לסמוך עליו בכל התורה כולה, וכל שכן בידי עירוב שהרי הלכה כדברי המיקל בעירוב, וכן פסק השו"ע בא"י.

[משנ"ב ס"ק ח]

אם היא יותר מקיט"סאק"ס.

(6) ואם נדל העיר הוא בית סאתים או פחות, הביא בביה"ל לעל (סי' שבע ס"א ד"ה או לג) שחלקו הראשונים האם מותר להוציא מבית לקרפף כזה, ופסק שלכתחילה בודאי יש להחמיר בזה, ובשעת הדחק נראה שיש לסמוך ולחלק.

פא ס"ק יג) הקשה, שהרי מה שמועיל ביטול ליחיד במקום נכרי, הוא משום שלא שכח ישראל יחיד ידור עם נכרי כיון שמפחד ממנו, ואם כן באן שיש בחצר הרבה ישראלים הרי אינם מפחדים והדבר שכיח שיגורו באופן זה, ואם כן מדוע הנכרי אינו אוסר, ותירץ, א. שחכמים התירו בכל אופן שנקרא יחיד, ולגבי המבוי כל בני החצר נקראים יחיד, ב. שגם אופן זה אינו שכיח, ונשאר בצ"ע.

והב"י (ד"ה וכלל) הביא שהמהרי"ק (שורש מה) אסר באופן שגרים בחצר שני ישראלים שאוסרים זה על זה, וכתב שכן נראה שד"א דעת הסמ"ג (הל' עירובין רמג ע"ד), אמנם להלכה הכריע, שכדאי הוא

הלכות שבת סימן שצב המשך מעמוד רס

(15) כן הוא לשון הראש"ש (עירובין פ"ה סי' ט), וכתב כן לפי השיטה שהובאה בגמרא שאפשר לערב רשות הרבים לרוחבה, וביאר שמי"מ צריך להי מכתב ומכאן דרך תיקון חצר או צורת הפתח, כרי שלא יהיה פרוץ למקום האסור, והחזיר (א"ח סי' צה ס"ק ג) תמה, מדוע אין די בלחי או קורה לתקן שלא יהיה פרוץ למקום האסור.

[ביה"ל שם]

אסור בקל מני"ב.

(16) דעת החזיר [ראה בהערה הקודמת], שאף לדעת השרע אפשר לחלק מבוי באמצע על ידי תיקון חצר, ורק באמצע רשות הרבים אינו מועיל.

[ביה"ל ד"ה ומערבין]

הקו לכתב ה"בכ"ד.

(17) וכתב החזיר (א"ח סי' צה ס"ק יט), שלכתחילה עדיף לחוש לעשיית השו"ע שלא לחלק רשות הרבים באמצעה אף לרוחבה, אבל מעיקר הדין יש לסמוך על שיטת הרמ"א שאם מחלק אותה לרוחבה, מועילים תיקוני חצר כגון שני לחיין, או עומד מרוכב או צורת הפתח.

מתקן באמצע מבוי [לשיטתו כנ"ל], אבל אם המבואות כבר פתוחים זה לזה ונשתתפו יחד, לא יועיל שיניח צורת הפתח בפתח המבוי הראשון, שהרי זה דומה לחלוקה באמצע רשות הרבים. [ובשו"ת הלכות (ס"ז) העתיק דין זה, ומבאר שמה שד"ן החזיר (ס"ק ג) שלא מועיל להניח תיקוני חצר באופן זה, הוא גם למסקנתו שם שמועילים תיקוני חצר באמצע מבוי, ומשום שאופן זה גרע].

ובהמשך דבריו כתב החזיר (ס"ק ה), שאם המבואות פתוחים זה לזה ועירבו יחד דרך פתחם, יתכן שמועיל להניח צורת הפתח בפתח שבין המבואות לרשות הרבים, וכתב הגרש"ב והלחברג (הובא בקונטרס תקנת העירוב סי' ד), שכוונת החזיר היא שיש לחלק בין אם יש מבוי שמחבר את כל המבואות ומבוי זה פתוח לרשות הרבים, שאז לא מועיל שיניח צורת הפתח בפתח המבוי הראשון, כיון שנחשב הדבר כמו חלוקה באמצע רשות הרבים, לבין אם כל המבואות פתוחים לרשות הרבים אלא שהם מחוברים ביניהם, שאז כל מבוי נחלק לעצמו מרשות הרבים, אף על פי שנשתתפו יחד.

[ביה"ל ד"ה זה]

כ"י שלא יתקן פרוץ לטקסם הקסוד"ל.

הלכות שבת סימן שצג המשך מעמוד 520

השמשות נאכל עירוב, והשני הניח את עירובו בבין השמשות, כתב בדגהות רעק"א (על גליון השו"ע) שאסור לאחר מהם להדליף עמו פירות או כלים של השני, שהרי ממה נפשך אם העירוב של הראשון קיים עירובו של השני אינו עירוב, ואם של השני קיים עירובו של הראשון אינו עירוב, וכיון שכלים קונים שביניהם כרגלי הבעלים [נמבאר בשו"ע לקמן סי' שצז ס"ג], נמצא שמוילך את הפירות חוץ לתחומם.

[משנ"ב ס"ק טז]

לחלק הקמן בין השמשות גופא לאיש אחר.

(11) ואם עירב מבעד יוב עירובי תחומין ובבין השמשות עירב עירובי הצרות, ובשעת עשיית עירוב החצרות כבר נאכל עירוב

ולכן אינו מערב, וכן כתב השו"ע הרב (שם ק"א ס"ק ג), ששם מדובר שקיבל על עצמו חומרת עיצומו של יוב, מה שאין כן כאן מדובר שקיבל על עצמו רק תוספת שבת.

ולמעשה כתב בביה"ל (שם), שבאופן שיש לצרף עוד ספק, יש להקל לערב עירובי חצרות בספק חשיכה גם אם כבר קיבל עליו שבת, ובשו"ת הלכות (כאן ס"ב) דן בבחינת הביה"ל שם, האם כוונתו שיש להקל גם אם העירוב קיבלו עליהם, או רק באופן שהיחיד קיבל עליו.

[שו"ע ס"ג]

שניהם קנו עירוב.

(10) ואם שניהם עירבו לצד אחד, אחד הניח את עירובו מבעד יום וכבד

מילואים

הלכות שבת סימן שצו

המשך מעמוד הקודם

עירוב תחומין ממורח לו כדי שיהיה מותר לו ללכת למזרח ארבעת אלפים אמה [שעל ידי זה מופסיד את האלפיים שיש לו למערב], אסור לו ללכת בשבת אלפיים אמה לצד מערב, מספק שאולי לא קנה העירוב ונשארו לו האלפיים למערב, וספיקא דרבנן לקלא, משום שאין נותנים לאדם אחד שתי קלות שסותרות זו את זו. [וראה מה שכתבנו בזה לקמן סי' תיב ס"ק א].

התחומין, ואם כן לא היה זמן שבו שני העירובין היו קיימים, הביא הכף החיים (סי' יח) בשם החמור משה (סי' ב) שכיון שאין יודעים איזה עירוב חל, שניהם אינם כלום, ואין אומרים בזה ספק דרבנן לקולא ויהיו שניהם קיימים, כיון שדאי אחד מהם אינו קיים. וכעין זה כתב המלוא הרעים (שבת לד, א) שאם הגיה בכין השמשות

הלכות שבת סימן שצו

המשך מעמוד 522

[משנ"ב ס"ק יב]

בגין שנחלקה בקריית, אכל חומתה קצתה.

(8) ועיר שדוריה קיימים, כתבו השו"ע הרב (סי' תא ס"א) והחז"א (א"ח סי' קט ס"ק ו) שנחשבת כולה כדי אמות לשוכת בתוכה גם אם אין לה מחיצות כלל, וכן מפורש בתוס' (עירובין מז, ב ד"ה דכולהו) שיעיר אינה צריכה חומה כדי להחשב כדי אמות לשוכת בתוכה.

[משנ"ב ס"ק טז]

שכל מחיצה שרוח קניד אותה אינה מחיצה.

(9) והחז"א כתב (א"ח סי' עז ס"ק ו), שגדר מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח היינו שהרוח מנידה את חלקי המחיצה עד שיהיו רחוקים זה מזה ג' טפחים, ומחמת כן יש זמן מזה שהמחיצה אינה מחיצה ממשי, ובאופן זה פסולה המחיצה גם בשעה שהרוח אינה נושבת, אבל מה שמנידה הרוח את המחיצה מעט, אם משום כך אין חלקי המחיצה מתרחקים ג' טפחים זה מזה אפילו לרגע, אין זה חיסרון.

הלכות שבת סימן שצו

המשך מעמוד רסב

י"ב מיל שהוא מדאורייתא יש להחמיר למדוד באמות עצבות. [וראה שעה"צ לעיל סי' שצו ס"ק ג].

[משנ"ב שם]

ומקרי קדידה של קצתה.

(8) וכן כתב לעיל (סי' שו ס"ק לה), שיותר למדוד שיעורי תורה, כגון טפח על טפח המביא את הטומאת, או שיעור שישם לבטל איסור, מיון שלא נראה כעוברין דחול מאחר שהוא מדידה של תורה.

[משנ"ב ס"ק ו]

דבמקום שאין קנה שם שביתתו, קונים שם כליו ובקמחיותו, דנגנבים אחריו.

(9) ולענין כלים אם יש בהם איסור תחומין מדאורייתא, נחלקו הראשונים. דעת הרמב"ן (עירובין מג, א) שאיסור תחומין בכלים הוא מן התורה, ובשו"ת מהר"ב"ה (סי' כח) כתב, שגם לשיטת הר"ף והרמב"ם שאסור מן התורה לצאת יותר מ"ב מיל, היינו דוקא לאדם עצמו שעליו נאמר "אל יצא איש ממקומו", אבל כליו של אדם בודאי איסורם רק מדרבנן, והובאו דבריהם בביה"ל לקמן (סי' תד ס"א ד"ה למאן).

(10) ובהמה וכלים של נכסי מלוג, כתב התוספת שבת (סי' ג) שהם כרגלי הבעל ולא כרגלי האשה, ואף שלהלכה קנין פירות אינו כקנין הגוף [כמבאר בשו"ע אה"ע סי' פה ס"ה], ולכן לענין שמירה

והחז"א כתב (א"ח סי' קיב ס"ק יא ד"ה שם), שיש להוכיח שמקום גופו בכלל די אמותיו מדברי הגמרא (עירובין מח, א), שהוכיחה שנתונים לכל אדם די אמות לפי גודל איבריו, שאם לא כן עוג מלך הבשן מזה תחא עליו, כלומר אם לא ניתן לו די אמות כשיעור גופו, לא יוכל ללכת כלל. והקשה, שאם נאמר שמקום גופו אינו מן המנין, הלא גם לעוג יש חוץ ממקום עמידתו די אמות, ובהכרח שמקום גופו הוא בכלל הדי אמות, ועוג שגופו גדול יותר מדי אמות אינו יכול ללכת כלל.

[משנ"ב שם]

וענין באליה רבה שכתב דמש לסמוך על דעה זו למעשה.

(7) ראה לשון השעה"צ לקמן (סי' שצו ס"ק א), שכתב שכבר ביארנו שהלכה כדעה השניה, אולם החז"א כתב (א"ח סי' פ ל"ד מ"ח, א), שמדברי הגמרא משמע שלהלכה יש לו רק די אמות ולא יותר, אמנם בביה"ל לעיל (סי' שסג ס"ז ד"ה מרווחים) כתב בשם הפוסקים שגם בדינים דרבנן הולכים לחומרא, וביאר שהוא משום שזה ספק חסרון ידיעה.

שאין חילוק בין שלושת האופנים, ובכולם נאמר שיש לו די אמות לכל רוח, שהן די אמות על די אמות, אלא שביצא חוץ לתחום בשבת אין לו אלא מקומו שהן די על די אמות, ובקנה שביתה מבעוד יום יש לו אלפיים אמה לכל רוח מלבד הדי אמות.

ב. שיטת רבנו אלחנן (הובא בתוספות הרא"ש עירובין שם), שלמי שיצא חוץ לתחום נותנים די אמות לכל רוח, אבל למי שקנה שביתה או שהניח עירוב יש רק די אמות ולא די אמות, וסמכין אלפיים אמה לכל רוח.

ג. שיטת הרמב"ם (פ"ו מה"ל עירובין ה"א ופ"ו ה"ד), שלשלם מקום שביתתו הוא די על די אמות, אלא שלמניח עירוב או לשוכת ברגליו יש שתי אמות מעירובו או מגופו מכל צד, וביצא מחוץ לתחום נמדדות הדי אמות מעמידת רגליו ולחוץ [וראה בדבריו פ"ז מה"ל שבת ה"א], לפי שמן הסתם דעתו לרוח שלעבר פניו.

[משנ"ב ס"ק ה]

הינו חצי אמה מקום מצב הרגל, וחצי אמה הוא בין רגל לרגל בפסקה בינונית.

(7) ולענין אם מורדים באמה שוחקת או עצבה, הסתפק המנחת היתך (מצוה כ"ד אות ג) בדבר, וכתב שכיון שחידל הסתפק בעיקר שיעור האמה, היה נראה לומר שבתחום אלפיים אמה שהוא מדרבנן יש להקל למדוד בשוחקות משום ספיקא דרבנן לקולא, ואילו במדידת

